

Betingelse for Afløsning af Accidensofferet, vil man vække en Del Utilfredshed. baade hos Befolkningen og hos de offerberettigede, thi det vil naturligvis have til Følge, at Skattebyrden i Sogne, hvor Befolkningstallet er steget, vil stige, og en saadan Stigning vil Kommunalraadene ganske sikkert ikke gaa ind paa. Jeg vil meget fraraade, at man knytter Afløsningen af Accidensofferet uløseligt sammen med en saadan Omregulering af Højtidsofferet.

Jeg vil dernæst sige et Par Ord om Præsteboligerne. Der skulde jo gerne være et rimeligt Forhold mellem Udgifterne til Bolig og de øvrige Udgifter, og det gælder ogsaa for Præsternes Vedkommende. I tidligere Tid, hvor der var Præsteembeder paa 8—10,000 Kr., byggede man Præstegaarde, der ganske naturligt svarede til denne Indtægt. Ved den nye Lønningslov er imidlertid det Forhold kommet frem, at en Mand, der faar en Begyndelsesløn paa 2,000 Kr. og en Maksimumsløn paa 4,000 Kr., kan faa en saadan Præstegaard, der egentlig var bestemt til en Lønning paa 8,000 Kr. Det er i høj Grad uheldigt, og det vil sikkert føre til, at de paagældende vil stille Krav om at faa den store Præstegaard afhændet for at faa en mindre Præstebolig i Stedet. Jeg vil anmode den højtærede Minister om at stille sig velvillig overfor saadanne Andragender. Var det ikke rimeligt, om man for Lønningsfondens Regning nedsatte en Kommission eller maaske blot overdrog det til en dygtig Arkitekt at udarbejde Tegninger til Præsteboliger, der svarer til de ændrede Lønningssatser? De Tegninger, som Professor Nyrop i sin Tid udarbejdede, svarer til Præstegaarde af en alt for stor Størrelse.

Den største og vigtigste Sag, som jeg i Dag skal berøre, angaar Præstegaardsjorderne. Ifølge de Oplysninger, der blev forelagt det kirkelige Udvalg, udgjorde Præstegaardenes Jordtilliggende i 1906 67,055,51 Tdr. Land med 5,250,23 Tdr. Hartkorn. Da der var 978 Embeder med Jord, blev det i Gennemsnit 69 Tdr. Land med 5,3 Tdr. Hartkorn. Det er selvfølgelig af stor Betydning for Landet, at en saa stor Del af dets Areal udnyttes paa den bedst mulige Maade; men jeg tror, at Præstegaardsjorderne gennemgaaende udnyttes meget slet. Det er jo en Kendsgerning, at de smaa Bedrifter udnyttes ikke saa lidt bedre end de større, og Præstegaardene med deres gennemsnitlige 69 Tdr. Land maa jo i alt Fald regnes til de middelstore Bedrifter. Spørgsmaalet

er, om ikke Landet økonomisk set var bedre tjent med, at disse middelstore Bedrifter kom over paa andre Hænder og blev spaltet i mindre Bedrifter. Præstegaardsjorden udnyttes slet ogsaa af den Grund, at den hyppig skifter Bruger. Og skal et Landbrug drives virkelig fornuftigt, er det af Betydning, at det ikke for ofte skifter Bruger. Her melder Husmændene sig nu som Arvtagere til Præstegaardsjorden. Siden Loven om Statslaan til Oprettelse af Husmandbrug traadte i Kraft i 1900 og til Udgangen af Finansaaret 1911—12, er der oprettet i alt 6,275 Husmandbrug. Og da deres gennemsnitlige Areal er 6 Tdr. Land, bliver det ca. 38,000 Tdr. Land eller betydeligt mindre end Præstegaardenes samlede Areal. Der er imidlertid neppe nogen her, der vil bestride, at disse 38,000 Tdr. Land Husmandbrug har langt større økonomisk Betydning for Landet end de 67,000 Tdr. Land Præstegaardsjord og ogsaa større social Betydning, idet der paa dem er oprettet en større Mængde smaa selvstændige Virksomheder.

Jeg tillader mig derfor at henstille til den højtærede Kultusminister at drage Omsorg for, at Præstegaardsjorderne i større Maal end hidtil udstykkes i mindre Brug. Der sælges hvert Aar ikke saa lidt af Præstegaardsjorderne, men Salget har altid været ret tilfældigt og afhængigt af, om den enkelte Præst, der nu sad i Embedet, ønskede at afhænde noget af Jorden eller ikke. Jeg haaber, at der kan findes en Vej, ad hvilken det er muligt at naa til, at det ikke bliver den enkelte Præsts Ønsker, men Hensynet til Samfundet og den gejstlige Lønningsfond, der afgør, om der skal sælges noget fra Præstegaardsjorderne, og i hvilken Udstrækning dette Salg skal gaa for sig. Jeg tror, at den højtærede Kultusminister og Husmændene i mange Tilfælde kunde komme godt ud af det med hinanden, om de forsøgte at slaa en Handel af, og jeg tror, at Tilbudet i mange Tilfælde godt kunde udgaa fra den højtærede Kultusministers Side. I Virkeligheden vil ogsaa mange af Præsterne gerne afhænde Præstegaardsjorden. Jeg ved godt, at der er en hel Del Præster, der har noget derimod, men de Grunde, som man har opstillet for Bevarelsen af Præstegaardsjorderne ved Præsteembederne, forekommer mig at være saa intetsigende, at jeg ikke skal spille dette høje Tings Tid ved at gaa nærmere ind paa dem. Jeg skal kun nævne et Par af disse Grunde. Man har sagt, at Præ-